

פרשת קדושים

ב' אייר תשפ"ד
שנה ט"ו גליון תשי"ט

עטרת שלוש

קול קאמרנא 0747962080

עלון שבועי שע"י מוסדות קאמרנא בארה"ק • בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א • עיה"ק ירושלים ת"ז

דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני הוי"ה אלהיכם. איש אמו ואביו תיראו ואת שבתתי תשמרו אני הוי"ה אלהיכם (ט ב-ג)

לקדש ולטהר מידותיו

היינו על ידי שאדם יקדש ויטהר את מידותיו, יהיה נשמר מלעבור על לא תעשה, ויקיים את כל מצוות עשה בשלימות, כי אבריו יהיו מזוככים לעשות רק רצון אבינו שבשמים.

טעם שלא נכתב תיקון המידות בתורה

והנה מבואר בזוה"ק (ח"ג פא:) הא תנינו, דפרשתא דא כללא דאורייתא. כי זה ידוע ממורנו ר' חיים ווישאל זצוק"ל בשער הקדושה, שלכך לא כתוב בתורה תיקון המדות, משום שדרך ארץ קדמה לתורה (תנא דבי אליהו פ"א), שכדי להשיג התורה צריך מקודם עבודת המידות. וכמו שאמרו חז"ל במסכת שבת (לא). אמר רבה בר רב הונא, כל אדם שיש בו תורה ואין בו יראת שמים, דומה לגובר שמסרו לו מפתחות הפנימיות, ומפתחות החיצונות לא מסרו לו בהי עייל, מכריז רבי ינאי, חבל על דלית ליה דרתא, ותרעא לדרתא עביד.

פרשתא דא כללא דאורייתא

ולכן משום שכאן מדבר התורה מתיקון המדות, לכן פרשתא דא כללא דאורייתא, וזהו כוונת רש"י שנאמרה פרשה זו בהקהל, מפני שרוב גופי תורה תלוין בה. היינו שע"י שיקהיל ויחבר את כל המדות, ע"י בחינת דעת המחבר ומוזוג את כל המדות, שיהיו לצד הקדושה, אזי יזכה לאור התורה, וזהו שרוב גופי תורה תלוין בה.

ימי ספירת העומר מסוגלים לתיקון המדות

הקב"ה יעזור שבימים האלו ימי ספירת העומר שהם הימים המסוגלים לתיקון המדות, נזכה לתקנם התכלית השלימות, ועי"ז נזכה לקבלת התורה בחג השבועות הבעל"ט, בביתא גואל צדק בב"א.

רעוא דרעיון תשפ"ג לפ"ק

שהיא במלכות, ישראל בחינת תפארת, הכולל בה כל שאר המדות חגתנה"י כידוע. וזה אומר התורה שצריך להמשיך את הדעת להזיין מדות, כי הדעת היא נשמת הו"ק.

לקדש כל המידות

ועל ידי זה יהיה קדושים תהיו יהיו כל הזיין מדות לצד הקדושה, ועי"ז ימשיך עליו את המוחין חב"ד הנקראים קודש כנדוע (שער הכוונות דרושי חזרת העמידה ד"ג), כי קדוש אני היינו קדוש הוא בחינת חכמה (פרי עץ חיים שער השבת פ"ו), ואני הוא בחינת מלכות (עץ חיים ש"ו פ"ג), היינו שעל ידי זה חכמה יתקן את המלכות, כמו שמבואר בעץ חיים (שער תיקון נוק' פ"א) עה"פ 'הוי"ה בחכמה יסד ארץ' (משלי ג ט) הנאמר בתקונים (סא ע"ב) כי אבא יסד ברתה עי"ש. ועי"ז יהיה היחוד של הוי"ה אלהיכם שהוא יחוד קודשא ב"ה ושכנתיה.

טעם סמיכות קדושים לאיש אמו ואביו תיראו

ולזה מסמיך לקדושים תהיו ענין מצוות אמו ואביו תיראו, כי זה מבואר בתיקוני זהר (דף קמו:) שמרמו על שמירת לא תעשה, וז"ל: אתמר איש אמו ואביו תיראו, 'כבד את אביך ואת אמך' (שמות כ יב) 'אביך' דא קודשא בריך הוא, 'אמך' דא שכנתא, דחילו דילה בפקודין דלא תעשה, אוקירו דילה בפקודין דעשה, וכל אינון דמקיימי פקודי דעשה עלייהו אתמר (שמואל-א ב ל) 'כי מכבדי אכבד', ואינון דעברין על לא תעשה עלייהו אתמר 'ובוי יקלו'. אמר בוצינא קדישא רבי רבי, ומה הוא אוקירו ובזיון לקודשא בריך הוא בפקודין דעשה ולא תעשה, אלא בודאי כד שכנתא איהי בגלותא, כל מאן דעביד מצוה לאקמא לה מן גלותא, כאלו אוקיר לקודשא בריך הוא.

פרשה זו נאמרה בהקהל, סמיכותו לאיש אמו ואביו תיראו

פרש"י מלמד שנאמרה פרשה זו בהקהל, מפני שרוב גופי תורה תלוין בה. צריך להבין למה פרשה זו נאמרה בהקהל. ועוד צריך להבין למה מסמיך מיד לקדושים תהיו למצוות איש אמו ואביו תיראו.

בתיקון הדעת מתקן כל המידות

אלא הנראה לומר, דהנה מבואר בסוף ספה"ק תולדות יעקב יוסף בשם מרן קדוש ישראל הבעש"ט זי"ע (בעש"ט עה"ת בראשית ל"ו), שע"י הדעת מתקנים ומתעלים כל הזיין מידות, כי בכל מידה ומידה יש צד הקדושה וצד הקליפה, כמו מדת החסד שמצד הקדושה הוא גמילות חסדים, ומצד הקליפה הוא זנות, וכן בשאר המדות שבכל מידה יש צד הטוב וצד הרע, כמו אהבת הש"י ולהיפוך אהבת עבירות וכו', וע"י הדעת יבחין וידע האיך לעלות כל מידה ומידה לצד הטוב, כמ"ש 'וידעת היום והשבת אל לבבך' (דברים ד לט).

בחינת הדעת כולל כל המידות

כי על ידי שיש לו דעת השלם מביאו למדריגה שיתקשרו כל השבעה מדות באלופו של עולם, כי בחינת הדעת כולל כל הז' מדות קדושות (פע"ח שער חג הסוכות פ"ב). וכמבואר ממרן האריז"ל (עין חיים שער כ פ"ז) שבצלם יש בו צ', והוא אל הזכר, והוא בחינת רוח, והוא נקרא דעת המתפשט בכל הגוף, בסוד 'ובדעת חדרים ימלאו' (משלי כד ד) עי"ש. וכמו שאמרו חכמו"ל במסכת סוטה (ז) אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות. וההיפך משטות זה דעת, שיודע האיך לעלות כל המידות לצד הקדושה.

להמשיך בחינת הדעת במידות

וזהו כוונת התורה דבר אל כל עדת בני ישראל היינו עדת אתוון דעת, בני בחינת מלכות, בסוד שם ב"ן

עטרת פז

אמרות טהורות מרבתינו זי"ע

קדשים תקויו פי קדוש אָני הווי"ה אֱלֹהֵיכֶם (ש"ב)
במדרש זש"ה (תהלים כ ג) 'ישלח עזרך מקודש ומציון יסעדך' ע"כ. יש לרמוז לפענ"ד, כי הוקשה להמדרש, איך אפשר לאדם בעפר יסודו להיות קדוש. גם מה דאמר פי קדוש אָני הווי"ה אֱלֹהֵיכֶם וכי יוכל אדם להתדמות לקונו.

אך המדרש מתרץ בפסוק הזה 'ישלח עזרך מקודש' כי השי"ת יעזור לך, באם תרצה לקדש עצמך יעזור לך בס"ד כדברי חכמו"ל (רש"י משלי טז ט) הבא לטהר מסייעין בידו. וזה 'ישלח עזרך מקודש' אם תרצה להיות 'מקודש' להתקדש עצמך אזי 'ישלח עזרך' שהשי"ת יסייע בידך.

'ומציון יסעדך' שראיה תוכל לקחת מיוסף הצדיק ע"ה, שרצה להתקדש עצמו ולעמוד בנסיון עם אשת אדוניו, והשי"ת עזר בידו, ועלתה בידו להתקדש אף שהיה במצרים מקור הטומאה, יהודי אחד ועלתה בידו כל הקדושה הזאת. וזה 'ציון' מספר 'יוסף' כנודע, וזה ראיה שתוכל ליקח מיוסף, שגוף אדם בעפר יסודו, יוכל להיות קדוש.

'פרי חיים' ח"ג דף רצו מרבתינו חיים יעקב מקאמרנא

לא תעשק את רעך וגו' (יש"י).

עיון בספר אור החיים פרשת קדושים, כי בני תורה אין להם פרנסתם בעולם הזה, כמאמרם (שחר טוב תהלים ב) אמרה תורה מפני מה בני עניים. ושמעתי משם האלקי רבינו יצחק לוריא זצ"ל, כי אין העולם יכול לסבול רוב הטובה אשר נתתן בשביל הצדיקים, בשבילם דייקא, לזה אינו משפיע לצדיקים, אלא בשביל של הבינונים, ודרך שם יהיו ניוונים בני תורה, הא למדת שאין העשירים אלא מרוב, שעל ידם יורד שפע של הצדיקים בשביל של הבינונים, וצוה השם 'לא תעשוק את רעך' זה הצדיק, ובוה ילך לך השפע ברב טוב ובגודל הצלחה, ע"ש היטב.

'נוצר הסד' מרבתינו יצחק אייזיק מקאמרנא

וַיֵּרֶאתָ מֵאֱלֹהֵיךָ אָנִי הווי"ה (יש"ד).

ודע דכתיב ויראת מאלהיך דמשמע מקצת כביכול. אבל הענין כי יראה היא במלכות, והמלכות דעשיה אף שהיא מן הקדושה, אין לו לאדם הישראלי לרא מונה, מפני שהיא בלועה בעמקי קליפות דעשיה, ושם הרע מרובה, ואם ירא מאותו המלכות שאורה מועט, אין זה אלא יראת עונש ומרה שחורה, הרי הוא ירא מהקליפות. אבל לאכפייא להון, כגון שמתגברין על האדם מאוד לאיזה עבירה, מניה וביה ליזול ביה נרגא (סנהדרין לט:) הותר אף יראה זאת, שהוא גם כן עבודה, כטעם (תהלים קג ט) 'ומלכותו ככל משלה', שמתלכשת בקליפות לאכפייא להון. כן אדם הישראלי הותר לו לפי שעתא וזמנה לאכפייא להון, דהוה כמציל מידם.

אבל עיקר עבודה והיראה והבושה והכנעה, הוא ממלכות דיצירה ולמעלה, כל אחד לפי מדרגתו, ומלכות דיצירה גם כן יראת עונש משייתין פולסי דנורא, אבל היא זכה בלתי מרה שחורה ועצבות, שזה קליפה גמורה מעורב טוב ורע, ולמעלה ממלכות דיצירה הוא יראה עלאה, בגין דאיהו רב ושליט עקרא ושרשא דכל עלמין, ודא מאלהיך לאפוקי מלכות דעשיה, ששם נעשה הדין ע"י הקליפות, וזהו היראה של האומות.

'אוצר החיים' דף רט. מרבתינו יצחק אייזיק מקאמרנא

הִכַּחַת תּוֹכִיחַ אֶת עַמִּיתְךָ וְלֹא תִשָּׂא עֲלֶיךָ חָטָא (יש"י)

שמעתי ממורי הבעש"ט הקדוש, שאם רואה אדם דבר עבירה, יבחין שיש בו שמין מזה, ושירגיש לתקן את עצמו, ואם יתקן את עצמו וימחה את הרע, יתקן ג"כ הרע ואת הרשעים, וזהו כל מי שיש בידו למחות (שבת נד:).

'אוצר החיים' דף קסד: מרבתינו יצחק אייזיק מקאמרנא

וְלֹא תַעֲוֹנוּ (ש"ב).

הענין, כי כשישראל דבוקים בהקב"ה, נאמר (תהלים כ י) 'המלך יעננו ביום קראנו', ככל עת ובכל עונה, ומי שדרכו להביט על עונה ועת, ואומר שעת הזאת אינה בהירה להתפלל וללמוד, הרי הוא כמעונן, אלא יחזק בכל כחו ויקבע עתים לתורה ולעבודה.

'אוצר החיים' דף קעו: מרבתינו יצחק אייזיק מקאמרנא

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו זי"ע

וְכִי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ וַיִּשְׁעֲתֶם כָּל עַץ מֵאֵכֶל וְעִרְלֹתֶם עִרְלֹתוֹ אֶת פְּרִי שְׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרִלִים לֹא יֵאָכֵל (ש"ב)

ר"ל כבר כתבתי בפרשת משפטים, על 'ואלה המשפטים אשר תשים לפניכם' (שמות כא א) 'ואלה' הוא שם אלו"ה שהוא חותם של כל הנשמות ישראל (עץ חיים של"ט ד"ב), ו'המשפטים' אלו הוא שהקב"ה יש לו משפט עם הנשמות, לפי שהנשמות אינם רוצים לירד לעולם הזה, כי בכל עת יהיו בסכנה גדולה ע"י התגברות הרע של יצר הרע ע"ש.

הוא הדין כאן מיירי מירידת נשמות לעולם העשיה הזה, וזהו כמו שמוזב ברז"ל ג"כ שהקב"ה מזהיר לנשמות קודם ירידתן לעולם הזה, והוא בימי העיבור. ה"ה כאן מזהיר הקב"ה לנשמות אלו שיורדו למטה להיות בגוף אדם ישראל, ואמר לה כי תבאו אל הארץ של עולם העשיה, אז תדע נאמנה ונטעתם עצמכם שיהיו בבחינת כל עץ מאכל שהוא בחינת צדיק הדור,

שנים עשי"ה יציר"ה ובריא"ה, שאז יהיו לכם ערלים לא יאכל ואפילו ליהנות.

ובשנה הרביעית יהיה כל פרי קודש הלולים לה' (שם כד) ר"ל שנה הרביעית הוא יו"ד משם הווי"ה ב"ה, שהוא אות רביעית מתתא לעילא, שהוא עולם אצילות, כלומר כשבא בר ישראל לעבודת הבורא, בבחינת כוונות ויחודים של עולם אצילות, ששם יהיה כל פרי קודש כמו אצילות הנקרא קודש הלולים לה' ממש, כי אם אינו מגיע כוונתו אלא בבריאה יצירה ועשיה, אז בודאי אינו עוד הלולים שלו בשירות ותשבחות ותורה שלו, כל כך קודש לה'.

ובשנה החמישית תאכלו את פריו להוסיף לכם תבואתו אני ה' אלהיכם (שם כה) ר"ל כשמגיע כוונתו הקדושה לבחינת קוצו של יו"ד, כתר עליון, שהוא פרצוף חמישי, אז מותר לכם שתאכלו את תבואתו ולהלך בגדולת הבורא ב"ה, ונתבטל ממנו כל חיזו דהאי עלמא, ומתפשט ממנו כל הגשמיות של חומר העולם הזה, והוא כמו דמצינו אצל רשב"י ע"ה, וזהו תאכלו את פריו, ולא עוד שבוה הוא מוסיף עליות מ"ג, רעותן דלבו טהור בלב נשבר ונדכה, ומביא זאת לקב"ה, אז דייקא אמר הקב"ה על אלו ישראל הקדושים אני ה' אלהיכם ממש.

'בן ביתי' מרבתינו אליעזר צבי מקאמרנא

שבו יש כללות ישראל, ואיש הצדיק הזה צריך לידע וערלתם ערלתו את פריו כדברי רש"י וזה"ה, אטום ונסתם מליהנות ממנו. כלומר שלא ליקח לעצמו מעבודתו איזה ישות, במה שהוא צדיק, תלמיד חכם, מיוחס, או שאר שטותים והבלים שנמצא בבני אדם מוגשמים כנודע.

ועוד תדקדק, שמרמז בפסוק זה ד' פעמים צל"ם, שיש לבר ישראל להשלים ע"י עבודתו, צלם דנפש, צלם דרוח, צלם דנשמה, צלם דחיה, אבל צלם דיחידה אין לבר ישראל, אלא שהוא שייך להקב"ה לבד שהוא יחידה בעולם, וזהו אל' הארץ ונטעתם' ס"ת צל"ם א', הארץ ונטעתם' כל' ס"ת צל"ם ד', שזה תיקון השלם של ישראל, כדאיתא סודו (ע"ה שער הצלם פ"א) ע"ש.

וזהו דייקא שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל כלומר, אם איש הזה לא בא עוד למדריגת אצילות, אלא עומד תוך עשיה או יצירה או בבריאה, ששם נתערבו טוב ורע, אזי אם יש לאיש הזה איזה ישות ונהנה מעבודתו, אז נאחזים בו כמה חיצונים של קליפות נגה שהוא דקה מן הדקה, שבתחלה אינו מרגיש אם נאחזים בו קליפות נגה, לזה מה שאמרתו לך בהזרה וערלתם ערלתו את פריו זהו דייקא בשלש

עטרת זקנים

יומא היולא ממאורי הדורות

הרה"ק רבי משה מסאמבור ב"ר יצחק אייזיק מסאפרין, בעל ה'תפלה למשה'

ו' אייר ת"ר

תולדותיו

רבינו הגה"ק רבי משה מסאמבור ז"ע, נולד לאביו הרה"ק מורינו ורבינו רבי יצחק אייזיק מסאפרין ז"ע בשנת תקכ"ה, היה בנו השני מחמשה האחים הקדושים, הנקראים בשם ב.מ.ס.ל.ה, ה"ה: רבי בעריש מזידיטשוב, רבי משה מסאמבור, רבי אלכסנדר סענדר מקאמרנא, רבי ליפא מסאמבור, רבי צבי הירש מזידיטשוב ז"ע. חותנו של רבינו, היה הגה"צ רבי יודל זצ"ל, אחיו של הגאון רבי יצחק חריף זצ"ל מסאמבור. שניהם בניו של הגה"ק רבי משה מדראגטשין זצ"ל בעל מחבר מגיד משנה על המשנת חסידים.

רבותיו

רבינו היה אחד מגדולי התלמידים של מרן הקדוש החוזה מלובלין ז"ע, והיה מסתופף עוד גם בצל קודש של מרן הרב האלקי הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנאב ז"ע, והגה"ק רבינו משה סופר מפשעווארסק ז"ע, ומביאם בספרו הקדוש בשם מורי ורבי. ועל כולם קיבל מאחיו הרה"ק רבינו צבי מזידיטשוב ז"ע, כמש"כ רבינו במכתב קודש וז"ל: ארבעים שנה שמשתי את אחי הנ"ל, חוץ חמשה שנים שלמדתי אצלו בפשט, ולא חסרתי ככלל המלקק מן הים, ע"כ. ותמיד היה מכתת רגליו הקדושים להצדיקים שהיו בדורו. שימש מאה ועשרים בעלי רוח הקודש, וכולם העידו עליו: שהשכינה מדברת מתוך גרונו של 'משה', כמבואר בהקדמת 'תפלה למשה' מהגה"ק רבי יהודה צבי מדאלינא ז"ע. ומן השמים התמנו אותו להיות מנהיג ישראל צאן קדשים.

עוד בהיותו מסתופף בצל רבו הקדוש מלובלין זצ"ל, ביחד עם אביו ורבו רבינו צבי, ופעם אחת היה רבינו צבי על ערש דוי בירח תשרי, והוכרח אחיו הרב רבי משה אז ביום הכיפורים לחמם לו איזה דבר, כי היה חולה מסוכן לא עליו, שמצוה בגדולי ישראל בריזות. ולא היה יכול ליכנס לבית המדרש להתפלל. וכאשר יצא מרן מלובלין ביום הכיפורים מבית המדרש, ועבר דרך חצרו [אשר שם התאספן החולה הנ"ל], שאל את הרבי רבי משה על שלום אחיו? וסיפר לו, כי הוכרח לחלל יום הכיפורים עבורו בכישול וחיימום. וענה אליו הרבי מלובלין: אצונד ווייס איד שוין וואס מיר האבן גיהאט היינט אזא הייסן דאווערנען, ווייל איהר האט אונטער געווארעמט.

סאמבור

אחרי פטירת אחיו רבינו צבי מזידיטשוב ז"ע, בי"א תמוז תקצ"א. והנה הרבה חסידים נסעו תיכף גם לאחיו הרה"ק רבי ישכר בעריש מזידיטשוב ז"ע. אבל לא ארכו הימים, כי גם הצדיק רבי בעריש עלה השמימה - כעשרה ירחים אחרי פטירת רבינו צבי, כי נסתלק יום ב' דשבועות תקצ"ב. ואז החסידים שנסעו אל הרב הצדיק רבי בעריש,

הנה כן באו האנשים לקבל פני הרב רבי משה, וכל אחד אמר תירוף מדוע לא בא עד כה, כמאמר (גיטין נ, א): 'אי מלכא אנא עד האידינא אמאי לא אתית לגבאי'. והא זה האיש משה רבינו בענוות רוחו ענה להם בזה הלשון: נישט גענוג אז עס איז מיר נישט קשה פאר וואס איר זענט א צונד יא געקומען, זאל מיר נאך קשה זיין פאר וואס איר זענט ביז אצונד נישט געקומען.

רבינו עוד בילדותו שהיה עוסק באיזה משא ומתן, והלך בכפר ועסק עם העכו"ם במשא ומתן, שאל את אחיו ורבו רבינו צבי: מה זה שכשהולך אחר כך להתפלל מנחה נדלקין בו רמ"ח איבריו בהארה נפלאה עצומה. ותמה, היכן השיג זה? וירא לנפשו, שמא זה טעות, מקליפת נוגה, ועבודתו בטעות חס ושלום? והשיב לו אחיו ורבו הנ"ל: מה זה אתה אחי מתמה, על זה כשאתה הולך בשדה ובכפר בין העכו"ם במחשבות קדושות, הנה כל הניצוצין שיש בדומם צומח חי מדבר - הכל נדבקים בך ונתבררין אצלך לטוב, והם ממשיכין לך אור וטעם חדש שלא טעמת מימך, שנדלקין בך בעמדך אחר כך להתפלל.

רבינו היה בעל יסורין בכמה מיני חולאים ומכאובים בכל גופו. וידוע ומפורסם הענין, כי פעם אחת בא אליו על ימי נוראים הרבה מאות אנשים, ובערב יומא דינא בלכתו למקוה, וראה כי השוק מלא אורחים הבאים אליו, והוא בגודל שפלות רוחו כאשר נכנס למי המקוה אמר: ריבונו של עולם, מה אני יודע לעשות עם העולם הגדול הזה להיטיב להם. והתמרמר בענוות שברון לבבו. וסיים: אך הריני מקבל עלי יסורין בעד כלל ישראל. ומזה נתהוה הענין הנ"ל.

פעם אחת בהיותו על שבת קודש כמוןקאטש, ואז היה שם רב ואב"ד מחותנו הגה"ק צבי אלימלך מדינאב ז"ע. הנה באמצע התפלה עשה איזה חסיד תנועות משונות, הפך רבינו משה פניו אל זה האיש, וצעק עליו, יען בלבב אותו מכוונותי על ידי תנועותי המשונות. וכמה פעמים הוכרח רבינו משה ללכת מהעמוד עד מקום האיש עד שהוציאו אל פרוזדור הבית הכנסת. והיה כשבת אחים יחדו על השולחן הטהור לפני ה' בשבת קודש, רבינו עם הרה"ק רבי צבי אלימלך, ענה ואמר בזה הלשון: הראיתם מחותני, אנחנו יש לנו עבודה בכל יום בבוקר עם העצמות יבשות שלנו (כלי הגוף), כמו מי שעושה אש ומנקה קודם התנור מהאפר ואחר כך לוקח קסמין דקין ומבעיר אש. ופתאום בא אחד בבהלה שלו, ודוחף הקסמין ומכבה האש. כן אנחנו, שבא החסיד בבהלה ומכבה אש שלנו בתנועות משונות, יא יא, ווען ער זאל קענען מיט זיין פייער קאכן די גרויסע טעפף - וואלט מיר נישט געהארט.

פעם אחת, היו שני נכדי בנו הרה"ק רבי יהודה צבי מראזאל בחולי מסוכן לא עליו וכמעט אחר היאוש. והרב הקדוש מראזאל ראה אז בחזיונו את מורו חותנו דודו ורבו רבינו צבי עם שני נקבים על לבו. ושפט, כי זה מורה על העדר השני ילדים הנוכחים לעיל. ואמר שלשה פעמים תהלים עבורם, ולא הועיל. וכתב מכתב לאביו הקדוש רבינו משה, ושלח המכתב לזידיטשוב לאביו על ידי אבוחו דהני ילדים, הרה"צ רבי יעקב ז"ע. וענה רבינו משה בזה הלשון: מיין זוהן דער ראזלער רב קערט איבער דיא וועלט, ער האט שוין דריי מאהל אויס גיזאגט תהלים באשר ער האט געזעהן דעם רבין מיט צוויי לעכער אין הארץ. נא וואס איז אז מען קען יענעם נישט אויף יענעם עולם העלפן, מיר זענען נאך ברוך השם אויף דעם עולם, נא דיר מיט אבריוועל וואס מען זאל אונטער לייגן די קינדער אונטער די קישן - וועלן זיי תיכף גיזונד

ווערן. וכתב רבינו משה תשובה אל בנו הקדוש מראזאל, בזה הלשון: חוצפא כלפי שמאי נמי מהני (סהנרין קה, א), אני גוזר ואומר! אשר תיכף יתפאו השני ילדים, ויקומו ממתתם בריאים ושלימים. הנה דברי הכותב בידי שיש בהם כח לקרוע גזר דין של שבעים שנה, הק' משה מסאמבור, עד כאן לשונו. ונסע הרה"צ רבי יעקב הנוכר בחזרה לראזאל. וכן עשו, שהניחו המכתב מראשותיהם, ותיכף הוטב להם וחזרו לבריאותם, ותחיין את הילדים.

אדם אחד במדינת הגר, אשר היה נצרך לישועה גדולה. ודפק על פתחו של רבינו משה, ואמר לו: אז איך וועל דיר נישט העלפן אין די שיעך (מענעלים) - וועל איך דיר העלפן אין די זאקין. וכן היה, שנסתלק רבינו משה, ואז תיכף נושע האיש ההוא כמדובר.

רבינו הגה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמרנא ז"ע, היה תלמיד נאמן לרבינו, ושאל ממנו הרבה תורה וחסידות ודרך העבודה, ומביא בספריו הקדושים אמרות טהרות ששמע מרבינו, וזה לשונו בהקדמה להיכל הברכה: ואמר מורי דודי הצדיק מו"ר משה, על 'גני המלך ביהודים לאבדם' (אסתר ד ז), שכוונת המן היה לאבד גני המלך עליון אשר לו שני ביהודים - גני התורה וסודותיה, עד כאן לשונו. ודברי פי חכם חן.

ב'היכל הברכה' בלק הביא בשמו: בפסוק (תהלים סה יד): 'תרועעו אף ישירו'. כאשר יתרועעו באבהה ואחיה וריעות - אזי אף ישירו, מלשון 'משירין' (ביצה לה:). ו'נשירין' (יומא כא:), אשר מסירין האף, וממשיכין רחמים על ישראל, ודברי פי חכם חן.

ספרו 'תפלה למשה'

הספר הקדוש 'תפלה למשה' על התורה, מעט הכמות ורב האיכות, אשר הוא מלא יחוד ברכה קדושה באש להבת שלהבת, ומביא הרבה אמרות טהרות ששמע מרבתי הקדושים. בחייו לא העלה בדעתו להדפיס את תורתו, ורק בשנת תרט"ז נדפס בלמברג ספרו 'תפלה למשה' על התורה. בהעתקה ובהדפסה טרח ר' יוסף ב"ר חיים בנימין הכהן רפפורט מסקולה שנשא את פאליא בת בנו של רבי צבי הירש. בהקדמתו הוא מספר שנדד לקבץ ממון, ומוסר את רשימת המסייעים. היו לו הסכמות מצדיקי הדור, ולא הדפיסם. מהדורה שניה נדפסה בלמברג תרנ"ג ע"ר ר' יוסף צבי לקס מדולינא, במהדורה זו הקדמה שניה מאת הרה"ק רבי יהודה צבי מדולינא ז"ע, מהדורה שלישית נדפסה בירושלים תשי"ך ע"ר ר' הלל גרינפלד עם הקדמתו.

הסתלקותו

בשנת ת"ר ששה ימים לחודש אייר - נחשכו המאורות, וימת שם בזידיטשוב משה עבד ה'. והנה לפני הפטירה אמר: כי כאשר היה קפדן בזה העולם - יהיה קפדן גם בעולם העליון. וכאשר יניחו אותו באוהל רבינו צבי מזידיטשוב ז"ע, ועולם גדול באים בכל שנה על קבר אחיו על היארצייט, וידרסו על קברו - ויקפיד, לכן יעשו מחיצה באמצע האהל שלא ידרסו עליו. וכן עשו. זכותו יגן עליו אמן.

צאצאי הקדושים המה:

בנו הגה"ק רבי יהודה צבי ז"ע מראזאל, אשר היה תלמיד מובהק של הרה"ק רבינו אלכסנדר סענדר מקאמרנא ז"ע. הרה"ק רבי קאפיל ז"ע, מרודיק. הרה"ק רבי ישעיה ז"ע, מנו"כ בעיר סנאטין. הרה"ק רבי מיכל ז"ע, אשר מנוחתו כבוד בזידיטשוב באהלו של אביו רבינו משה.

עטרת החסידות

מספרי רבותינו הקדושים זי"ע

ואהבת לרעך כמוך אני הוי"ה

(ויקרא ט"ז)

מצות ואהבת לרעך כמוך

'ואהבת לרעך כמוך אני ה' (שם). ואמיתות ענין 'ואהבת לרעך', אמר למ"ד הנוספות, כמו שאמר הרמב"ע שענין 'רעך' הוא הקב"ה (משלי כו י), ואמר לרעך את כל הנטפלים ודבוקים עם רעך, היינו שיאהב את אוהבי השם ועובדיו, והוא כללות ישראל הדבוקים בשמו יתברך וכן פרטות. אבל לרשע המרוחק מאת השם, ישנא את הרע בתכלית, ויהיה מצוה זאת כולל אהבת השם ואהבת ישראל עם הקודש במצוה אחת, כי באמת מי שאוהב את הקב"ה באמת, אוהב את ישראל כבבת עין, ומצטער מאוד בצרתם.

ואמרו כמוך כמבואר בספר **הבהן הגדול** (תולדות יעקב יוסף פרשת קדושים אות ה'). שמעתי **ממורי** בענין התפלה וכוונתה ויחודים, שצריך לקשר את עצמו בהם, וידוע שאדם עולם קטן, ובהתעוררתו למטה עם התקשרות שלו יתעוררו למעלה למעלה, וישפיעו למטה הארה נפלאה עד מדריגתו של זה האדם שנתקשר ונכלל בזה היחוד המכונן, וכולל את עצמו בו ומקבל משפעם הארה נפלאה ורב טוב הגונן בזה ובבא.

וזהו 'ואהבת לרעך', שהוא כולל את אהבת השם ואהבת ישראל, 'כמוך' שתכלול עצמך עם אור אהבה, כמו שאמר **מרוך** (תולדות יעקב יוסף פרשת משפטים אות ג') כי לא ילך באהבת השם אלא בהדרגה, וזהו כמוך כמו הבחינה שלך שאתה עומד בהם, וכן לענין אהבת ישראל יהיה 'כמוך' לענין שיכלול עצמו באהבתם, שיש ושמח בשמחתם, ומיצר ודואג בצערם, ויכלול עצמו עם כל בחינות נצוצין ונשמות, 'ואהבת לרעך' במה יהיה האהבה, 'כמוך', שתמיד יהיה בעיניך כמוך ולא תתנאה עליו, ובה תכלול עצמך עם כל ישראל ועם כל הניצוצין ועם כל הדרגות יתעלה הכל למקור היחוד, במה שתכלול עצמך בהשתוות גמור ברוח נמוכה עם כל חיי, וזהו שתדע 'אני יהוה' ולך אל האומן שעשאו (תענית כ:), והבן היטב.

'אוצר החיים' ויקרא דף קעב:

אהבת השי"ת לישראל אפילו הפחות שבפחותים

אחיי חזקו ואמוצו, טעמו אחיי וראו כי טוב ד', והוא אחי בבת עיני דן את כל אדם לכף זכות, ושמור פיך ולשונך מלדבר שום דבר רע על איש ישראל.

שמעתי ממורי, שאמר לאיש אחד חכם שנשק את בנו, ואמר לו, בני הוה יודע שאני אוהב את הפחות שבפחותים מישראל מכל מה שתוכל לדמות מן הפחיתות, יותר הרבה ממה שאתה אוהב את בני יחידך, אעפ"כ איני נושק אותו. וזה החכם היה הרב אב"ד דק"ק **קאלמיי**ע תלמיד מובהק של מרן אור ישראל אור שבעת הימים **מרן הבעש"ט**.

'אוצר החיים' ויקרא רנו.

לאהוב כל ישראל אהבה עזה

מצות עשה מן התורה לאהוב כל ישראל אהבה עזה אפילו לרשע, כי אין לך רשע שלא יהיה בו מצות ודברים טובים ומדות טובות. ומצות לא תעשה שלא לשנוא את

הישראל הכשר המקיים מצות השי"ת, אבל לרשע אין לו בו איסור לאו אם שונא אותו, אבל אדם רשע שהוא ליצן על חכמים ויראי השם, פקעה זכותו ומצוה לשנאתו ולרדפו, אם אירע לו ישראל שעבר עבירה ואינו לץ, אעפ"כ שאין איסור לאו בשנאתו אלא ביטול מצוה, אעפ"כ אוהב לפרוק ושנוא לטעון, אף ההפריקה קודם לטעינה, מצוה לטעון עם השנוא לכופ יצרו שיבטל שנאתו (ב"מ לב:), ולא יעבור על איסור ואהבת לרעך כמוך, כמו שאתה בעצמך צדיק, אף שאתה עושה עבירות חמורות ונאצות, שלך אי אתה רואה, כך לא תראה בשל אחרים, 'ואהבת לרעך' כמוך אני הוי"ה' במספר השוה 'ואהב"ת א"ת הוי"ה אלהיך', שאהבת השם תלוי באהבת רעים, ובלב נשבר, אין רואה את כל מאומה ביד שום בר ישראל.

'שולחן השחור' קנו, ז

אהבת ישראל שיש לצדיק אף לשונאיו כיון שאינו רואה רע בישראל

והנה הצדיק מרוב אור ושמחה וחיות אלהות השופע עליו, מקבל כל האדם כשמחה ובאור פנים, אפילו לשונאיו אף לפחותי ערך, כי אינו מבחין כלל ואינו רואה שום שמץ רע בשם יהודי, ואף לגוי בשוק מקדים שלום (ברכות יז:), שחלל ברא הוא יתברך לכבודו והוא אוהב שלום, על ידי שם 'אוהב', שם נורא (ע"י נוצ"ח אבות א, יב) והוא הנוער בלב הצדיק באהבה יתירה. באור אלהי יתברך, ולזה 'אוהב שלום' כל בריה, מרוב אור ואש הגדול שמתעצם בקרבו, עד שכל [ה]עולם אינו נחשב אצלו לכלום, כמו עשיר שבא לו בשורה שהרויח אלף אלפים, שאו אינו מרגיש בשום תאות עולם, ואינו מרגיש בחרופין וגדופין, ואינו עושה רושם בו מרוב השמחה, יותר מרגיש הצדיק שמחה, מתפלה ותפילין ויחודים ואור אלקי השופע עליו, ולזה הוא אוהב שלום בפנים שוחקות ונהירין לכל אדם.

ופעם אחת היה הצדיק ר' לוי **יצחק מברדיטשוב** בעיר ווארשא, ואמר לאיש אחד ששמו היה 'בינש', והוא היה איש מגושם מאד פחות הערך, ואמר לו 'תרצה תרצה קרון קרון בינש אחי, קשר עצמך בשורש עליון שורש כל השרשים בדביקות ואהבה, ותראה שאין לך דבר יקר כמותו'. והיה זה לשהוק בעיני העולם אף בעיני צדיקים היראים, אבל באמת צדיק אמת שנשמתו שורפת כמו אש לוהט באהבה וחובה ובלב שמח, ואינו רואה שום פחיתות באדם, הוא רוצה להשפיע לכל העולם מאור הזה ואוהב לכל ישראל כבבת עין.

'נתיב מצותיך' תורה כ, ג

האוהב את עצמו חסר לו אהבת ישראל

אהבת ישראל ואהבת רעים, אף שהוא דבר גדול ויקר, אעפ"כ 'מעיקרא כי עביד אינש אדעתיה דנפשיה קעביד' (פסחים סח:), וכל עוד שעוסק בהרבה פרישות וסגופים, אי אפשר לבוא למדריגה זה בתכלית, ועוד שיתבטל מתורה ועבודה, עד שבא לבחינות עולם התיקון... ויכול לבוא למדריגות אהבת ישראל באמת.

וכל עוד שאוהב את עצמו, אי אפשר שיבוא למדריגות אהבת ישראל בתכלית, ואם סובר שיש לו, הוא טעות, כי יש הרבה אהבות שעושה הסט"א, כדי לבטל מעול תורה ועבודה, ואהבה זאת בטלה ומבוטלת. כי אהבת רעים עיקר על ידי שמשפיעים זה לזה תורה וחסד ודרכי השם ואהבת ישראל הוא מדריגה גדולה.

אבל עכ"פ יאהב חבירו באהבה עזה אמת, וידין אותו לכף זכות, דאל"כ שונא ישראל מיקרי, וירגיל עצמו מעט מעט עד שיבוא באמת למדריגות אוהב ישראל.

'נוצר חסד' אבות ו, ב אהבה יד

אהבת ישראל ע"י ענוה

יותר שאדם מקטין עצמו באמת, יכול לבוא למדריגות אחדות ישראל, ואין צריך לזה חכמות אלא הכנעה באמת, אע"פ שהוא שפל אמת, אבל טוב בכל אופן. ומלאכים ושרפים וחיות אי אפשר להם להקטין עצמן כ"כ... ואי אפשר לבוא לאחדות ישראל, ולהיות לו חלק ביחוד עליון, אלא ע"י הכנעה אמת ביטול כאין ממש.

'נוצר חסד' אבות ו, ב אחדות א'

כשכל מעשיו לרצון יזכה לאהבת ישראל

תאהב את כל אחד מישראל כבבת עין, הוי דן את כל האדם לכף זכות, ותעשה כל מעשיך לרצון הבורא, מה שהוא רצונו אמיתי, וכיון שכל עשיויך יהיה הכל לרצונו, אזי בודאי תאהב כל ישראל כבבת עין, ואזי יתגלה לך מצח הרצון, רעוא דרעיון.

'היכל הברכה' בראשית דף לו:

מי שיש לו דעת אמת אין רואה שום גנאי

מי שזוכה לדעת אמת, אין רואה שום דבר גנאי בשום ישראל, וידע באמת... אף שיש איהו רשימה רעה שם שהוא באמת גנאי, אף על פי כן יבין שלו המה, שגם אצלו יש דברים המגונים אלו, אלא את שלו אינו רואה, וירגיל עצמו בבחינות הטוב...

'אוצר החיים' ויקרא דף צא.

בהכנעה אינו רואה רע ואוהב כל ישראל

בשקר [של] דקה מן הדקה, לא יזכר אלא בבדיקה רבה ובהרבה נסיונות... ואין תקנה לזה עד שיזכה לבחינות ביטול ואין כעפרא, ויסבול חרופים וגדופים מרים וקשים וישמח בהם, בזה ינצל מכל טעות של הדור הרע... וכל זה לא יושג אלא על ידי אין וביטול ממש, באהבת ישראל, עד שלא יראה שום דבר רע בחבירו, וכל מה שלא ראה עיניו בחבירו, לא יאמין לשום דבר גנות, כי הרבה שקרים וכזבנות יש בעולם אפילו אצל הכשרים בדעתם ומכל שכן הצבועין, ולכן השמר בני השמר להיות לך לב נכנע ונשבר, ולא תראה רק טוב על ישראל...

'היכל הברכה' בראשית דף קטו.

באהבת ישראל מעלה את ישראל לאהבת ה'

ועיקר עבודת... (תולדות יעקב יוסף לך לך אות ד') וכשרואה איהו שמץ דבר עבירה, יודע שמראין לו שיש אצלו גם כן פגם הזה, עד שיבוא למדריגה, שידע באמת שהוא שפל מכל השפלים. ואוהב את כל אחד מישראל כבבת עין. נבזה בעיני עצמו ונמאס. וזהו היה מדריגות שני בדחי (תענית כז:). שאחר כל המדריגות לא תפסו לעצמן שום דבר, והיה כל עשיות שלהם לשם יחוד קבה"ו, והיו מלאים שמחה והרחבה ובלב שמח היו משמחין כל העולם, ומעלין את כל אחד לאהבת השם, לשמח עם חלקו, שהוא ישראל. ולא היו רואין בעצמן שום ענין שהם גבוהים במעלה, אף על פחות שבפחותים, ולכן היו מקשרין את כל העולם לאהבת השם...

'נתיב מצותיך' אמונה ג, כג

צדיק אין רואה רע בשום ישראל

צדיק גמור אינו רואה שום רע על שום בר ישראל.

'היכל הברכה' בראשית דף רלו.